גלריה עירונית
לאמנות ראשון לציון
בית גורדון - לונדון

תערוכות
קיץ 23

זיוה בן-ערב

אלישע רובינוף

איל ששון

מורן קליגר

אליסיה שחף

משרד התרבות והספורט

החברה העירונית ראשל"צ
לתרבות נופש וספורט
אמנות כותרים ומורשת

bl-gallery.co.il
גלריה עירונית לאמנות, בית גורדון - לונדון
אחד העם 8, ראשון לציון. טל' 03-7572822

זיוה בן-ערב
כנפיים לבית {מיצב}

אלישע רובינוף
דמיון מו-עץ {פיסול בעץ}

איל ששון
זנב דג, ראש הר {ציור}

מורן קליגר
גן התענוגות {רישום}

אליסיה שחף
NEWBORN {צילום}

גלריה עירונית לאמנות, בית גורדון-לונדון, ראשון-לציון

מנכ"ל החברה העירונית לתרבות, נופש וספורט אלי פולק
מנהלת אגף אמנות, כותרים ומורשת רות מקבי
מנהלת תחום אמנות אפי גן

תערוכות קיץ 2023 | 12 באוגוסט 2023 - 2 בנובמבר 2023
אוצרות אפי גן, קרן ויסהוז

קטלוג
עיצוב: סטודיו עידית ענת iditanat.com
הפקה: דפוס א.ג.

כל הזכויות שמורות לגלריה העירונית לאמנות, ראשון-לציון ולאמנים

אחד העם 8, ראשון לציון, טלפון: 03-7572822

www.bl-gallery.co.il

גלריה עירונית לאמנות ראשון לציון בית גורדון - לונדון

החברה העירונית ראשל"צ לתרבות נופש וספורט אמנות כותרים ומורשת

משרד התרבות והספורט

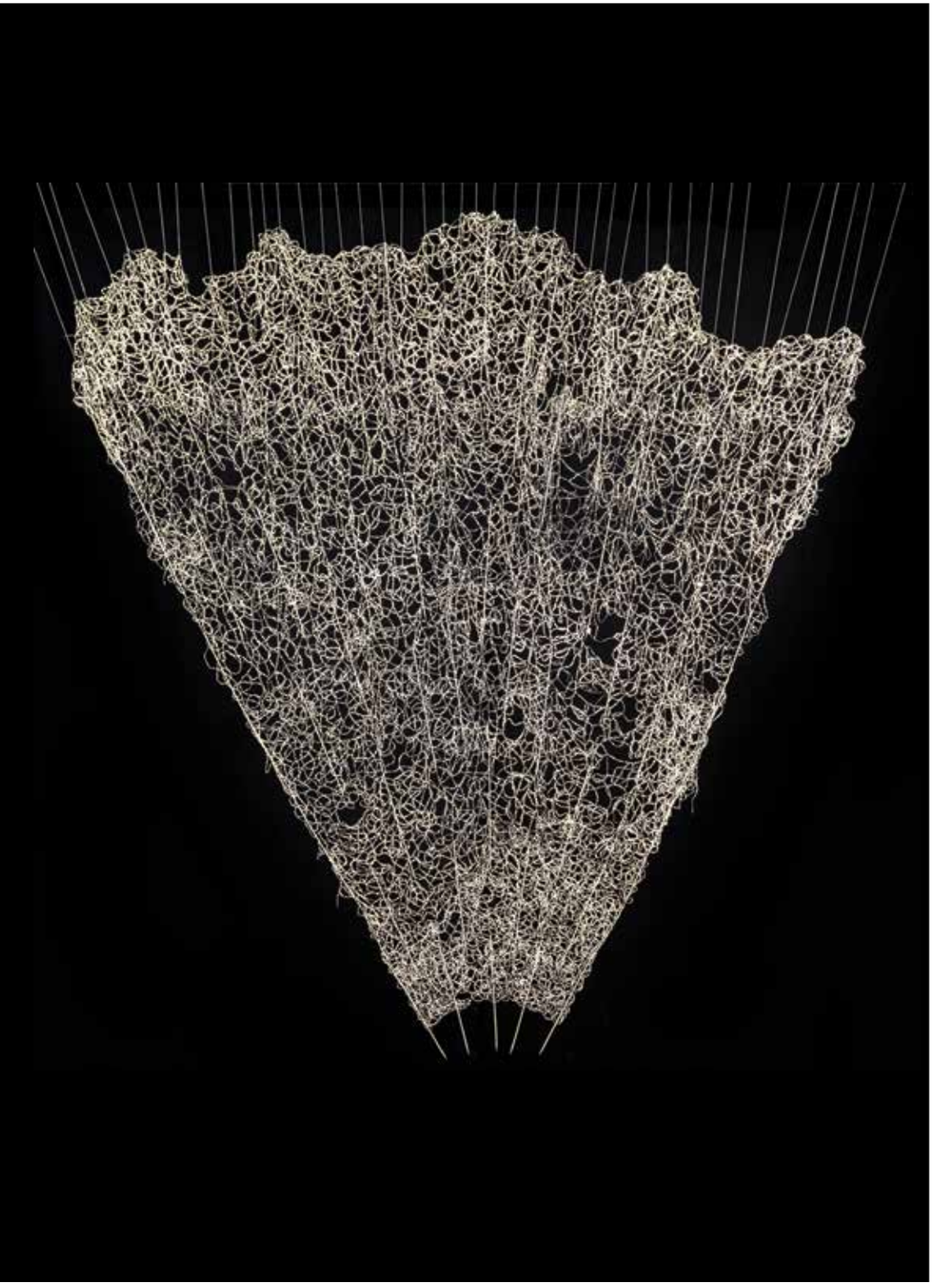

זיוה בן-ערב

כנפיים לבית {מיצב}

זיוה בן-ערב יוצרת בבית שהפך עם השנים לסטודיו גדול בו החיים והאמנות משמשים בערבוביה. חומרי העבודה מחיי הבית: מלח, אורז, קינואה, שברי ביצים, דבק חוטי תפירה ועוד חומרים יומיומיים המגיעים מד' אמותיה. שנים רבות יוצרת זיוה מיצבים העשויים חומרים זמינים, אורגניים בד"כ. בן-ערב פיתחה טכניקה ייחודית שיש בה עמלנות רבה המהדהדת גם את תפקיד האישה בבית, בחיי היומיום. תוצרי עבודתה הם תוצאה של הבנת החומר, עדינות טיפול ויצירתיות רבה.

מניפה וכנף: במרכז החלל תלויה מניפת ענק הנראית כמניפת תחרה עצומה. המניפה היא כלי לקירור באמצעות הזרמה של אויר. המניפות הקדומות ביותר שאנחנו יודעים עליהן קרויות "מניפות מסך" או "מניפות עלה קבוע". נעשה בהן שימוש ידני כדי להזרים אוויר קר על הגוף ולסלק חרקים. הן היו עשויות מעלי דקלים או נוצות. את צורת המניפה אפשר לזהות ביצירתה המוקדמת של זיוה (באמצעות צריבת מגהץ על בד או על נייר). עם השנים עברה ליצירת מניפות תלויות העשויות חומרים אורגניים. המניפה העצומה עשויה חוטים, קינואה ושדרות שיפודי במבוק. זיוה מפקיעה את המניפה מכוונתה, ויוצרת מניפה בגודל גיגנטי התלויה כנטועה בחלל. נוצר משחק של אור עם הצל סביבו. היא מאפשרת להביט דרך המניפה, תוך שנוצרות צלליות על הקיר מאחור. לצד המניפה תלויה כנף עשויה גרגירי קינואה, גם היא תלויה באוויר, כאילו ניתקה ומאידך כאילו היא המשכה של המניפה. הכנף מסמנת ריחוף כמו גם צורך בהגבהת עוף, בתנועה בחלל. זהו מבט מתוך הבית אל מרחבים שבחוץ, ואולי ובעיקר אל מרחבי הנפש.

הכנף והמניפה מבטאות ביצירתן רפאות: ניסיון לאחות, לחבר, להדביק ולייצר שלם. יצירתה של זיוה בן ערב מפרקת את השלם ומאחה אותה, בונה שלם יוצא דופן. הריפוי אינו רק של השברים הפיזיים זהו ריפויו של הלב באמצעות האמנות.

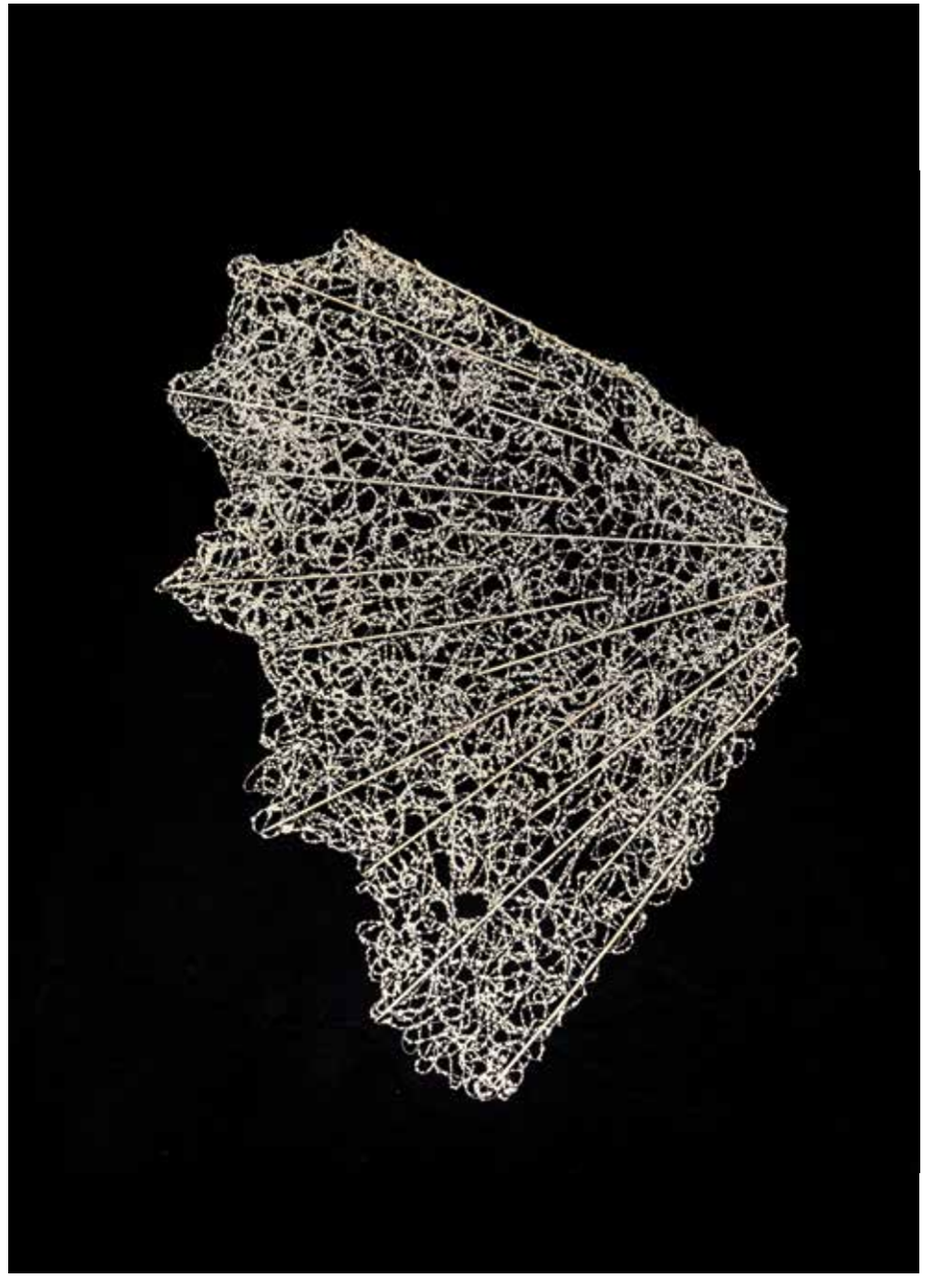

אלישע רובינוף

דמיון מו-ענף {פיסול בעץ}

אלישע רובינוף, עוסק עשרות שנים בעבודה עם עץ. העבודות שיצר מפתיעות, אינן מזכירות דבר. הן אינן מתארות דבר מה הקשור לחיים כפי שאנו מכירים אותם ועם זאת הן יוצאות מן האורגני והמוכר אל עבר מרחב של 'אחרות'. לעבודות אין ממשק פרקטי. זוהי אמנות המותחת אפשרויות במרחב עתידי, פורצת את גבולות המוכר. האובייקטים מפוסלים ידנית, עשויים עץ, ועם זאת הם זרים. אפשר לנסות ולזהות אותם כשייכים לעולם החי או הצומח, או אולי למעמקים. האובייקט נשאר סתום עבורנו ואנחנו נשאבים ליופיו, לטכניקה המייצרת מעשה תחרה בעץ ופועלת בשכבות שונות (של אותו החומר), לעיתים משלבת חומרים נוספים ולעיתים רחוקות גם צבע.

המוסכמה המדעית ש"הטבע מדבר ישירות בשם עצמו" היא חצי-פיקציה. הטבע אכן "מדבר" אך הוא עושה זאת דרך בני אדם ומערכות ותרגומים תרבותיים רבים. בבסיס העבודות של אלישע מתקיימת התייחסות שאינה אנתרופוצנטרית: לא האדם במרכז, אלא העצמים הנוצרים ואלו נושאים גישה המאפשרת ערבוב. האובייקטים נראים כהלחמים של קטגוריות שונות: רהיט, חיה, בגד או מכשיר. נדמים כנושאי חיים, אך לא בצורה שאנחנו מורגלים לזהות. כשאנו מנסים לברר את מהותם נדמה שנטועה בהם אינטליגנציה וכוונה, חייזריות במובנה העמוק.

מושג 'הכימרה', מציין קטגוריה של אורגניזמים, צמחים ובעלי חיים שנוצרים מהכלאות גנטיות בין אורגניזמים שונים, תוצר התפתחות של הנדסה גנטית. מקור המילה chimera מגיע מן המיתוסים היווניים העתיקים. עם הזמן הפכה ה'כימרה' לשם כולל עבור יצורים בדיוניים שגופם מורכב מאיבריהם הטיפוסיים של מספר זנים. מה שעושה אלישע בחומר, הוא כ'מעשה כימרה' שהולכת רחוק, מערבבת בין ביולוגיה לתרבות, חי ודומם. מעשה היצירה שלו נדמה בהכלאה, היברידיות חדשה.

האובייקט החדש מעמת את הצופה עם המאוים (uncanny) מושג פרוידיאני עבור משהו שיכול להיות מוכר, אך בו-זמנית הוא גם זר. התוצאה היא תחושה של זרות לא-נוחה. בשל אופיו הפרדוקסלי של האוביקט, המתבונן נמשך לדבר ובו-זמנית נדחה על ידו, וזוהי מהות נוספת של העבודות.

ניתן לראות את כלל יצירתו של אלישע כיצירה 'מרחפת' שאחיזתה בקרקע היא מינורית ביותר. שיווי משקל נוצר כמעט ללא צורך באחיזה והוא מזכיר רחיפה, תעופה, משב רוח, כמו גם שקיפויות. מתקיים סוג של חיבור בין חלקים או אלמנטים שונים, כשלעיתים קרובות חלק אחד עוטף את החלק האחר, בקשר המחזיק עיטוף כמו גם אופציה של חדירה, פציעה, כך שמתגלם בו גם פוטנציאל, אפשרות לאלימות. נגיעתו בקרקע תלויה לעיתים על בלימה, כמעט ופוצעת, דקה מאוד, בשיווי משקל עדין ובלתי סביר עם האדמה. התחושה היא שאנחנו ספק מציצים, באברי פנים של דבר מה לא ברור, שאין לו שם.

העבודות מפתות ביופיין ובעדינותן ומאפשרות לנו להתעמת עם הקושי 'לצאת מהקופסה' של עצמנו, לראות את האחר כשווה לנו בערכו הפנימי האנושי, ואולי גם את עצמנו. אנחנו פוגשים עצם, אובייקט, פסל הנושא מהות אינטליגנטית שאינה אנושית, וזה כשלעצמו כבר שולח אותנו אל עצמנו. הפסלים נושאים עומק ומסתורין ומשום כך נבחרו להיות מוצגים ללא שמות, באמצעות מספרי אובייקטים, דבר המאפשר הרחבת הדימוי אצל המתבונן.

"כאוטו-דידקט המגיע אל היצירה בעיניים 'טריות', אני מודע ליתרון יצירה שלא הושפעה משיח כזה או אחר, קבוצה אמנותית, מוסדית, או חשיפת יתר. הסדרה מתנגדת במהותה לדיכוטומיות, מתעלה מעבר לשאלות השגורות שיוצרות הפרדה בין אמנות לקראפט, בין אומן לאמן. ההשראה מגיעה מעולמות תוכן שונים, חלקם פנטסטיים ועתידניים, חלקם ביולוגיים והנדסיים. אני שואב מן הקיים ומדמיין את העתיד תוך שאני מאפשר זליגה בין התחומים.

את היכולות הטכניות רכשתי ושכללתי במשך עשרות שנים. מילדות הובילה אותי סקרנות לפענח מכשירים תוך פירוק והרכבה מחדש של מנגנוני פעולה. בביתי נחשפתי ליצירות רקמה, תחרה וסריגה שנעשו על ידי אמי. התנסיתי בגילוף וחריטה בגיל ההתבגרות. שנות עבודתי הרבות באנגליה, בחברה העוסקת בשימור ושיחזור מבנים עתיקים מעץ, אפשרו לי ללמוד מעבודת היד של מאסטרים בעץ. במקביל ליצירה אני מכשיר בסטודיו דורות של אנשים אוהבים ויוצרים בעץ".

אלישע רובינוף (נ. 1966)

איל ששון

זנב דג, ראש הר {ציור}

עבודותיו הצבעוניות של איל ששון מחזיקות במהותן הפנימית בניה והרס הנמצאים בתנועה מתמדת. הציור מתעד תהליך אינסופי של טרנספורמציה כמו בחיים הפיזיים עצמם: ערות ושינה, שאיפה ונשיפה, תאים נהרסים ותאים חדשים נוצרים תחתם. הציור נבנה תוך שהוא הולך ומתכסה. האבולוציה שעבר משאירה בו סימניה כבחפירה ארכיאולוגית, שכבה עולה על שכבה המציצה תחתיה. רבדים של תנועה פראית תוך כדי ריסונה.

תהליך העבודה של ששון מתכתב עם ריקוד שכן לג'סטות הציוריות שלו, מנעד תנועתי הנע בין פרוע למאופק. התנועה של האמן סובבת סביב מצע הציור, והתוצאה היא עבודה חסרת כיווניות מובחנת. תנועות החיתוך הנותנות ליצירה את צורתה, דורשות קו החלטי ושליטה מדויקת. זהו ריקוד ציורי הכולל ניגודים משלימים: כיסוי והצצה, איזון וחוסר איזון, עודפות וצמצום, כתם וחיתוך, גוף ונוף.

במיתולוגיה ההינדית, מסופר על האל שיווה במופע שלו כ-נטראג'ה (Nata-מחול, Raja-מלך) - אבי הבריאה, היוצר את העולם תוך ריקוד מתמיד של הרס הנועד לפנות מקום לבריאה חדשה, וחוזר חלילה. כך גם ששון: ביצירתו הוא נע בין עודפות ומלאות אקספרסיבית דשנה, למשטחי צבע גרפיים בשפה מופשטת מינימליסטית.

תהליך העבודה של ששון מפרק ומחבר מחדש תפיסה פיגורטיבית של דימויי גוף, צמחיה ונוף העוברים הפשטה וצמצום. פעולות חיתוך והדבקה, מאפשרות לפרוץ את הגבולות החיצוניים של מצע הציור כמו גם את הגבולות הפנימיים המגבילים את הצייר עצמו. ששון בוחן ביצירותיו את האופן בו פועלת הראייה דרך פירוק הציור לגורמיו: צבע, צורה, תנועה ומצע, והפעלת מניפולציה על המרכיבים השונים.

הציור של ששון שהתחיל מדימויים פיגורטיביים של מתרחצים, הולך ומתמקד בפרגמנטים מתוך הרקע בתהליך "זום אין" הדוגם את הצורות, המרקמים והצבעים ומפרק את המשמעות. תהליכי ההפשטה והסתרה שעוברים הדימויים הפיגורטיביים, נועדו לטשטש גבולות באופן מכוון, כדי לעכב את הזיהוי והקָטלוג של הדימוי: לצמחיה, נוף או חלקי גוף אנושי. הצורה מתפענחת לרגע בדמיונו של הצופה, ומיד מתפרקת רק כדי להתלכד מחדש לדימוי אחר: שרשרת הרים בציור נוף הופכת בן רגע לשורת שיניים טורפנית בראש מגחך.

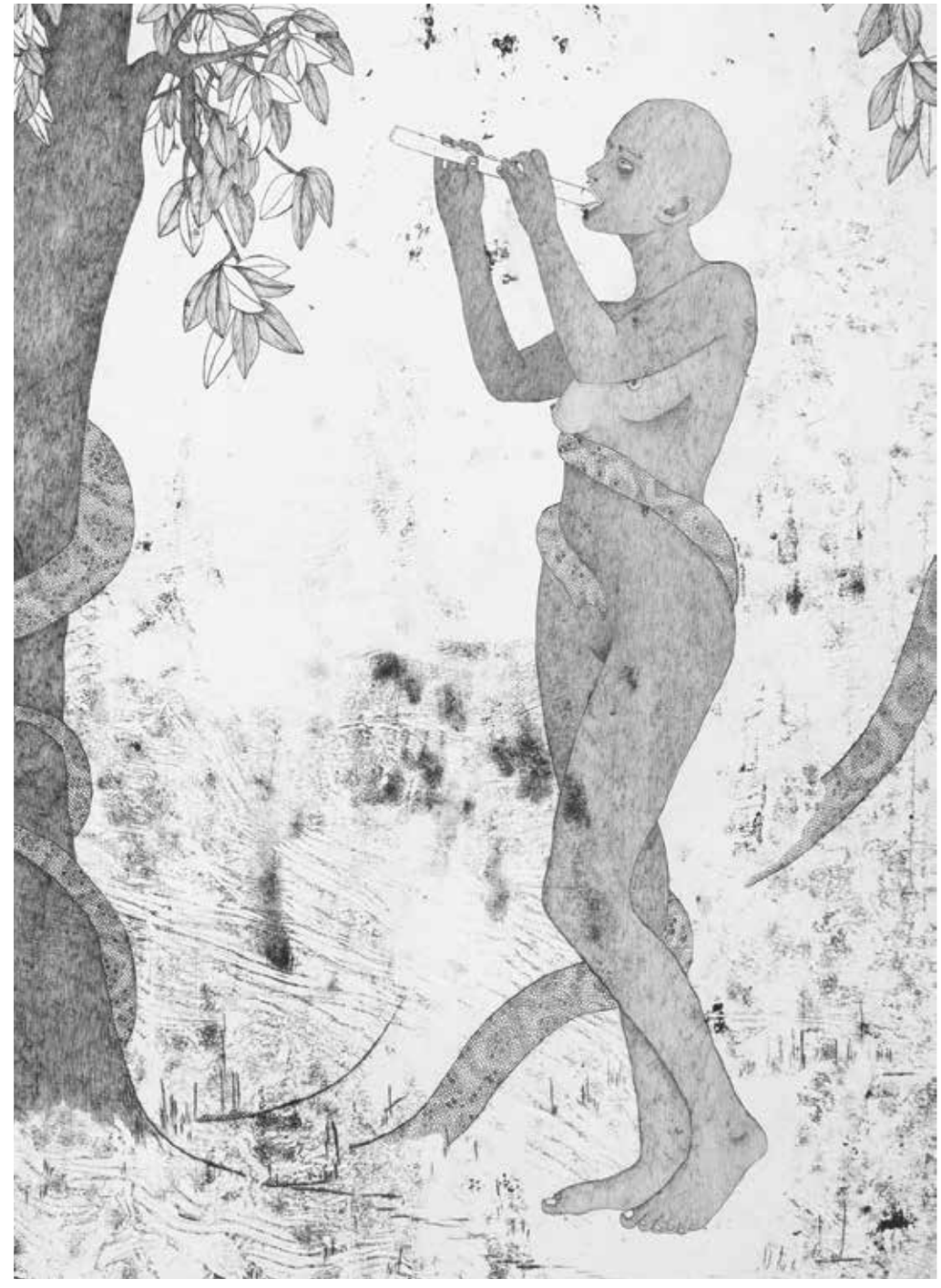

מורן קליגר

גן התענוגות* {רישום}

זה מתחיל כמו החיים עצמם, העולים מתוך המים, אפלים וסמיכים, צופני סוד ומלאים בפוטנציאל לטוב ולרע. המים הקדמוניים, שנמצאים תחת סף ההכרה, שם אורבים לנו פיתוייו של הנחש והתמסרות לחושני וליצרי. הדמויות החוזרות בסצנות שונות בגן, בקירחותם החלקלקה, הם כחומר גלם אנושי שטרם התעצב במלואו. הדמויות בצורתן הגנרית, הכמעט אנדרוגינית, יכולות לספר על ראשיתה של האנושות, באותה מידה שהן מסמנות אפשרות אחרת לאנושות עתידית..

"העבודה עוסקת במיתוסים של חורבן" אומרת קליגר, "בריאה, הרס ויצירה, תיאור שעתו של התוהו ובוהו ומתוך המקום הזה: תחיה, לידה מחודשת וחוזר חלילה. קליגר מציעה פרשנות ויזואלית לסיפורם של אדם וחוה באמצעות סדרת רישומים של נופים בראשיתיים - שום מקום וכל מקום, אשר בהתבוננות מעמיקה יותר מבשרים גם הבטחה להרס או אסון."

נדמה כי הנחש המתפתל ועולה מתוך מים ואדמה, כאילו הוא חלק מבשרו של המקום, מתלפף סביב עצים וגופים, נוכחותו שורה על הכל. הפיתוי כאפשרות של בחירה בין היצרי למוסרי בין הסדר של האב האלוהי, לכאוס הבראשיתי של תת המודע. דמויות וחיות אלגוריות סובבות בגן העדן, מרפררות ליצירות אמנות מוכרות: הנה הטווס מציוריו של פטר פאול רובנס, האישה עם התוכי מציורו של גוסטב קורבה או האישה עם החליל המזכירה את מכשפת הנחשים של הנרי רוסו.

הטכניקה הייחודית שפיתחה קליגר, מתחילה במריחה של צבע על נייר בו היא משתמשת כמו נייר קופי כדי להעביר את הדימוי אל הדף. הטכניקה מייצרת עודפות של פעולה, שהרי ניתן לצייר ישירות על מצע הנייר. קליגר מרחיקה את עצמה מהציור בשכבת נייר הקופי השחורה, תוהו של פוטנציאל ציורי, המכניס אלמנט של "לכלוך"

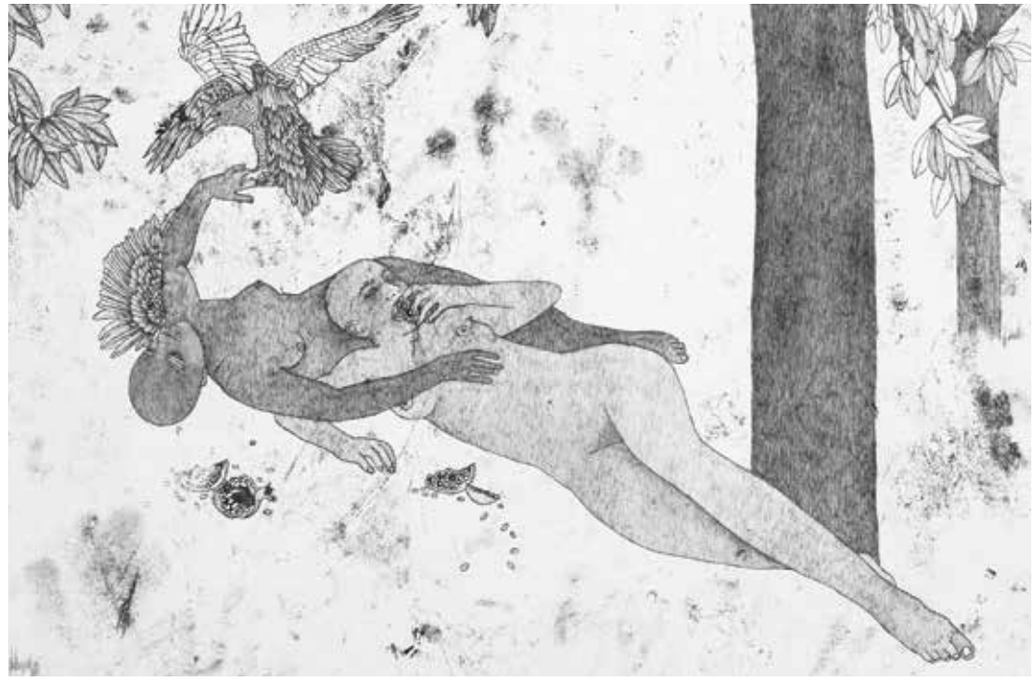

הנוצר מלחיצת יד אקראית על גבי המשטח הלבן, המנכיחה את טביעת האצבע של היוצרת בבריאת הציור.
העבודה בכללותה מהווה מעין ניסיון ליצירת איקונוגרפיה אלטרנטיבית ושיבוש המיתולוגיה כפי שאנו רגילים לפגוש בייצוגים תרבותיים שונים. זהו סיפור מכונן בנושא יסודות מערכת היחסים שבין האדם לאל, שבמרכזו עומדת שאלת הבחירה - ציות וקבלה, אל מול מרד ושיבוש. זהו כביכול סיפור בריאת העולם, בריאת החי והצומח, האדמה, השמים והכוכבים, אדם וחוה, אך הוא טומן בחובו גם הבטחה להרס, חורבן וגירוש. אדם וחוה מגורשים מגן העדן ומעצם הגירוש הופכים לבני תמותה שהמוות המצפה להם משחרר אותם לחיות ולממש את הפוטנציאל השלם שבהם, לטוב ולרע.

---

* העבודה הוצגה במסגרת הביאנלה השמינית לרישום 'יותר מאחד'
באוצרות אירית הדר, 2022

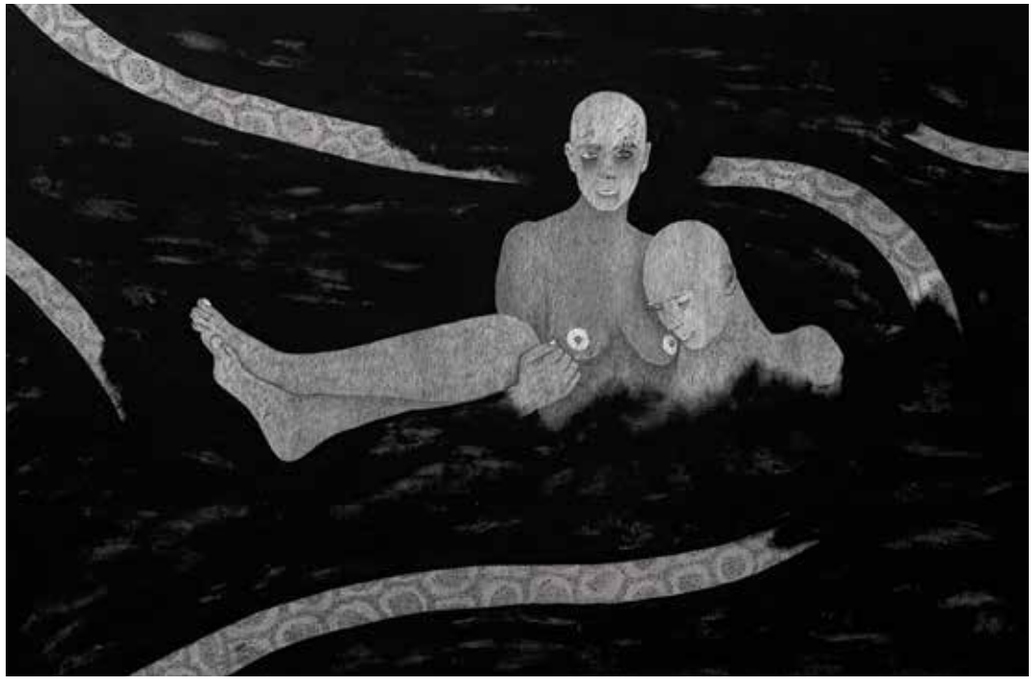

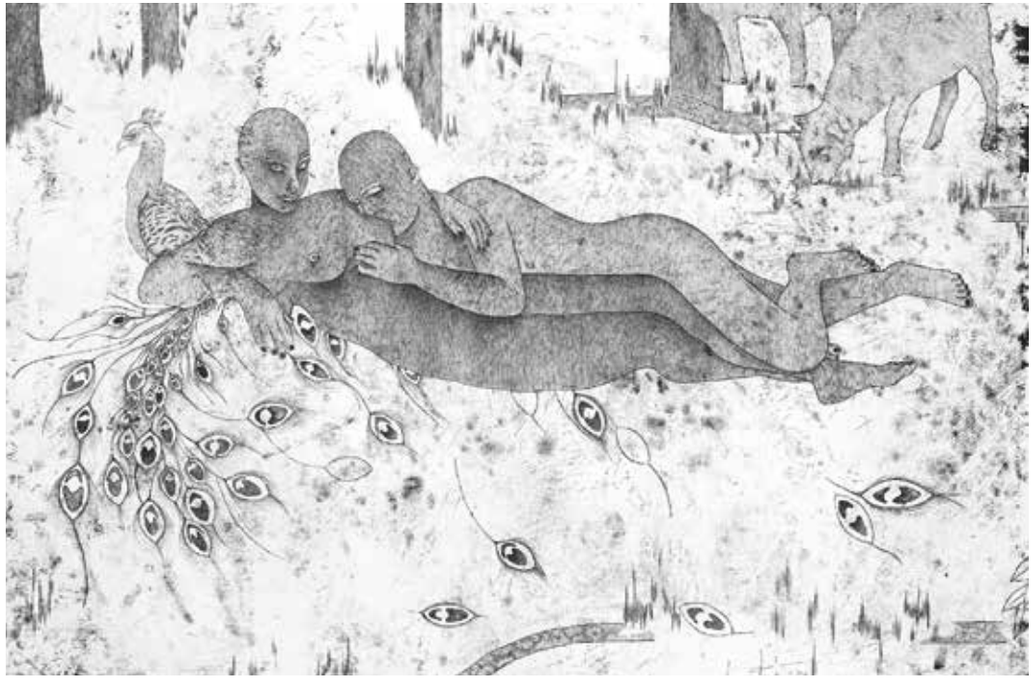

אליסיה שחף

NEWBORN
{צילום מטופל בעיבוד דיגיטלי ובינה מלאכותית}

לפנינו ניצבת ברייה חדשה, ואין הכוונה רק לדימויים המכונפים שיש בהם שעטנז מן החי והצומח, אלא לבינה מלאכותית שיצרה אותם בהנחייתה של האמנית אליסיה שחף.
הבריאה המשותפת הזו, מתבססת על צילום של שחף המשמש עוגן לפקודות/הנחיות של האמנית, אשר מובילות לתוצר הוויזואלי שמספקת התוכנה. האפשרויות החדשות גלומות בפער שבין מחשבה למעשה, בין 'ויאמר' - ל'ויהי', ובתרגום: משפה (אנושית/מילולית) לשפה (אלגוריתמית/ויזואלית).
מעצם היותה של הבינה המלאכותית סוג של "קופסא שחורה" מבחינת תהליכי הלמידה והפקת המסקנות שלה, התוצאה מאפשרת הצצה לדרך בה היא מפענחת את הבקשה של שחף והפעולות שהיא נוקטת כדי להיענות לדרישה. הדימוי הנוצר הוא תולדה של מערכת חשיבה סינתטית, הלומדת את סגנונה של האמנית ונשענת על צילומים של שחף כבסיס ממנו היא מציעה ארבע ורסיות שונות, מתוכן נבחרת אחת להמשך תהליך הדיוק והפיתוח. התהליך מזכיר סוג של אבולוציה מואצת, של התקדמות תוך הרחבה וצמצום חוזרים ונשנים, עד להגעה לתוצאה המקובלת על האמנית. העבודה של האמנית עם הבינה דומה לפעולה של אילוף, התוכנה לומדת את העדפותיה וסגנונה הייחודיים של האמנית ונענית להם.
בהתבוננות בעבודות עולה דימוי מזוהה של יצור מכונף, בעל מבנה מלאכי או פייתי ולו ראש, גוף וכנפיים, המורכבים ממה שנדמה כחומר אורגני צמחי, באסתטיקה המזכירה איורים בוטניים. אלו "תוצאות קצה" שנבחרו מתוך אינספור אפשרויות אבולוציוניות בתהליך של ברירה ודיוק אמנותי. מבחינות רבות יצורי הכילאיים הללו ממשיכים את הדרך שמסמנת שחף בגוף עבודות הצילום הבוטני שלה ומאפשרים לה לפרוץ שבילים חדשים אל תוך יער בלתי ידוע.

פרטי העבודות

זיוה בן ערב

מניפה | טכניקה מעורבת: קינואה, שיפודי עץ וחוטי ניילון, 2023 (עמ' 7)

כנף | טכניקה מעורבת: קינואה, חוטי ניילון, 2023 (עמ' 8)

פרטים מתוך העבודה הנ"ל (עמ' 9)

צילום העבודות: **עופר בלנק**

אלישע רובינוף

ללא כותרת 1-6 | חריטה בעץ טבעי, גודל משתנה (עמ' 10,13,14,15)

העבודות נעשו בין השנים 2012-2023

צילום העבודות: **גליה אברהם**

איל ששון

ללא כותרת | אקריליק על חיתוכי PVC 248/266 ס"מ, 2023 (עמ' 17)

ללא כותרת | אקריליק על חיתוכי נייר, 148/220 ס"מ, 2023 (עמ' 18)

צוללן | אקריליק על בד, 60/80 ס"מ, 2022 (עמ' 19)

צילום העבודות: **אבי אמסלם**

מורן קליגר

ללא כותרת (הגן) | סדרה בת שמונה רישומים, 70/100 ס"מ כ"א דיו ושמן על נייר, 2022 (עמ' 20,22,23,24-25)

צילום העבודות: **שימי בר**

אליסיה שחף

היביסקוס | מתוך הסדרה Newborn, תצלום מטופל בעיבוד דיגיטלי ובינה מלאכותית, הדפסה דיגיטלית על נייר צילום, 100/60 ס"מ, 2023 (עמ' 27)

שורשים | מתוך הסדרה Newborn, תצלום מטופל בעיבוד דיגיטלי ובינה מלאכותית, הדפסה דיגיטלית על נייר צילום, 100/100 ס"מ, 2023 (עמ' 28)